

Truth or no truth, is dat wel de juiste vraag?

Inzichten vanuit het functioneel contextualisme (for dummies)

VGCT Najaarsconferentie 2023

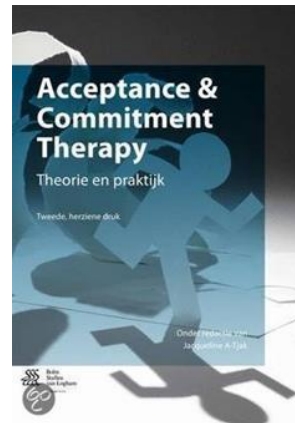
Lieve Bruyninx en Jacqueline A-Tjak

There is no truth. There is only perception.

-Gustave Flaubert

Belangenverstrengeling

- Lieve Bruyninx en Jacqueline A-Tjak zijn mede-auteurs van boeken over ACT

- Lieve en Jacqueline geven cursussen in ACT: FactorPsy en ACT Cursus
- In de boeken en de cursussen wordt aandacht besteed aan het Functioneel Contextualisme

There is no truth. There is only perception.

-Gustave Flaubert

Quotes.pub

Wie zijn wij echt?

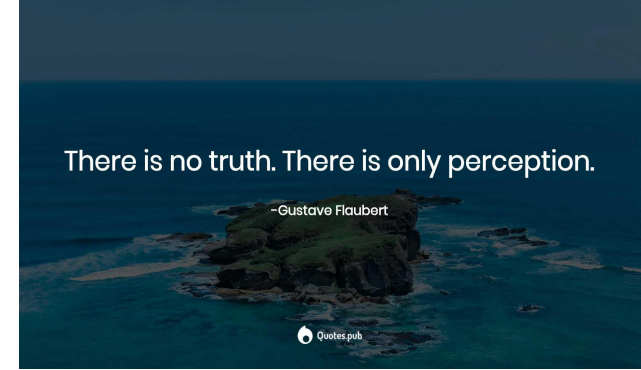
- Lieve@factorpsy.nl
- info@actcursus.nl

Waarheid

- Wetenschap draait om waarheidsbevinding
- Waarheid gaat over juist of onjuist
- Onderzoekers moeten objectief zijn

Waarheid - Oefening

- Oefening: 3 situaties uit je geschiedenis: gisteren, een week geleden, een maand geleden. Stel het je voor als een foto/snapshot. Op welk moment was jij je ware zelf?
- Oefening: 3 rollen. Sta even stil bij jezelf in die rollen. In welke rol ben jij je ware zelf?
- Nabespreking: in al die situaties ben je zowel uiterlijk als innerlijk anders en toch is er een continuïteit .

Wat betekent dan 'ware zelf'?

In het FC doet waarheid er niet toe. Wat is FC?

Wetenschapsfilosofie (Pepper, 1942)

Een wetenschapsfilosofie gaat vooraf aan het bedrijven van wetenschap. Het is een keuze. Je benoemt:

- ✓ Criterium 1: het object van je onderzoek
- ✓ Criterium 2: het doel van je onderzoek
- ✓ Criterium 3: de methode van je onderzoek
- ✓ Criterium 4: het waarheidscriterium

Veel voorkomende wetenschapsfilosofieën in ons vak

- Vormisme:
 - Indelen van de werkelijkheid op grond van vorm.
 - Alles met vleugels noemen we een vogel.
 - In ons vak bijvoorbeeld de DSM

Veel voorkomende wetenschapsfilosofieën in ons vak

- Elementair realisme:
 - streeft naar een compleet ontologisch model van de wereld.
 - Dit is het in kaart brengen van de wereld zoals deze werkelijk is.
 - In ons vak gaat dat bijvoorbeeld over vragenlijsten. Vragenlijsten meten een latente factor (bijvoorbeeld neuroticisme)

Functioneel contextualisme

- Criterium 1: Object van onderzoek is (menselijk) gedrag-in-context
- Criterium 2: Doel van onderzoek is voorspellen-en-beïnvloeden, met precisie, breedte en diepte
- Criterium 3: Methode van onderzoek is gedragsanalyse, gebaseerd op evolutionaire principes
- Criterium 4: Het waarheidscriterium is dat waar is wat werkt

Functioneel contextualisme

- Elk gedrag vindt plaats in een context.
- Je kunt dit gedrag niet begrijpen of veranderen als je die context niet goed kent.
- In ons vak brengt ons dat bij de FABAs

Criterion 1: Object van onderzoek

= Gedrag-in-context

Vraag: Een client vertelt je dat hij paniekaanvallen heeft en daar van af wil. Als je daar een analyse van maakt dan

- Maak je een BA van de CSsen die leiden tot paniek?
- Maak je een FA van het vermijdingsgedrag dat voortkomt uit de angst voor paniek?
- Maak je een analyse van het spreken over paniekaanvallen?
- Maak je een analyse van de leergeschiedenis en hoe deze leidt tot het hebben van en spreken over paniekaanvallen?

Criterion 1: Gedrag in context

- Gedrag in context houdt niet op bij het maken van een FA en BA aan het begin van je behandeling. Therapie is een dans, waarbij twee partners hun eigen leergeschiedenis hebben en elkaar voortdurend beïnvloeden. Je vraagt jezelf steeds af: wat is de functie?
- Gedrag is overt en covert, wat je doet, laat, voelt, denkt, enz.
- Context gaat over de buitenkant en de binnenkant en het historisch perspectief: leergeschiedenis, huidig moment, voorgestelde toekomst

Criterion 1: je bent elkaars context

- Wederzijdse beïnvloeding
- De therapeut en de client
- De supervisor en de supervisand
- De wetenschapper en de mensen die men onderzoekt
- Denk eens terug aan een moment in de behandeling/je onderzoek waarin de client/je proefpersoon weerstand vertoonde?
- Wat was je conclusie? Aan wie lag dit?

Criterion 1: de rol van evolutieleer mbt gedrag

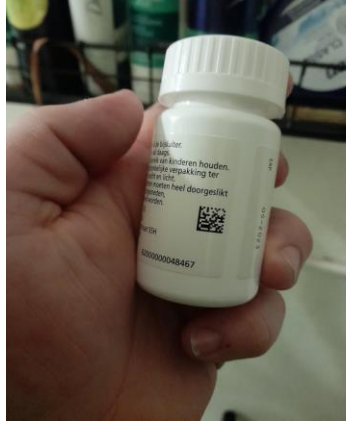
- Niet alleen op genetisch niveau, ook op gedragsniveau
- Variatie in gedrag maakt aanpassing mogelijk. De context bepaalt welke gedragingen behouden blijven (bekrachtiging)
- Lieve studiekeuze
- Denk eens over een eigen voorbeeld: waarin werd jij in je opties beperkt van binnenuit?

Criterion 2: het doel van onderzoek

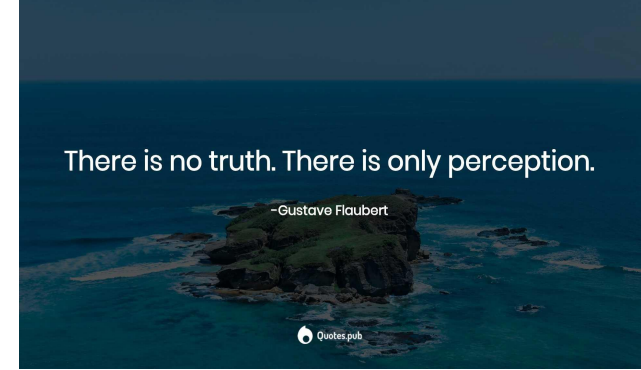
- Voorspellen en beïnvloeden
- Uit onderzoek naar depressie blijkt dat 40-60 % van cliënten opknapt van een behandeling: voorspellen
- Hoe knappen mensen op van een behandeling? Wat moet er precies gebeuren om dat te bewerkstelligen: beïnvloeden
- Dit klinkt vanzelfsprekend, maar een van de gevolgen van een mechanistische visie is de nadruk op: werkt het? RCT's. Er is decennia lang weinig aandacht geweest voor: hoe werkt het?

Criterion 3: Methode van onderzoek

- Gedragsanalyse: Je werkt met precies gedefinieerde concepten.
- Een definitie van bekrachtiging is veel preciezer te maken dan een definitie van cognitie
- Daarmee voldoet het aan het doel om met precisie en breedte te voorspellen en beïnvloeden: met weinig concepten veel kunnen doen

Criterion 4: waarheids criterium

- Succesvol werken geeft een individu of therapeut de ruimte om de manier van werken te kiezen die voor haar en haar cliënten het beste werkt.
- Maar betekent dit dan dat alles is toegestaan?
- Daarom is het belangrijk om vast te houden aan het criterium van voorspellen en beïnvloeden
- Bijna geen enkel gedrag is altijd juist of nooit juist, ook interventies niet

Oefening gedrag in context

- Denk eens terug aan een moment waarop iemand over je grens ging (een kleine overschrijding)
- Jij bepaalt maar voor een heel klein deel hoe anderen zich gedragen. Het heeft maar heel beperkt te maken met jou of jouw gedrag

Hoe heeft deze workshop jouw leergeschiedenis gewijzigd?

- AKA: wat heb je geleerd?
- Wat denk je dat je hiermee gaat doen?

Thruuth or no truth, is dat wel de juiste vraag?

- Vanuit het functioneel contextualisme is de vraag naar wat ontologisch (echt) waar is niet nuttig
- Werkt het, gezien de doelen van de client voor het leven, om deze interventies te doen, is een veel nuttigere vraag
- Het is een keuze om op deze manier te kijken

Hebben jullie nog vragen?

